

Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova

Centrul de Excelență în Educație Artistică „Ștefan Neaga”

"Aprob"

Directorul Centrului de Excelență în Educație Artistică
„Ștefan Neaga”,

Dr. Perju Gheorghe

"11" octombrie 2017

Curriculum la disciplină

S.07.O.029 Armonia (grupa) V

Specialitatea
21560 Muzicologie

Calificarea
265237 Muzicolog (studii medii)

Chișinău, 2017

Curriculumul a fost elaborat în cadrul Proiectului *EuropeAid/133700/C/SER/MD/12*
"Asistență tehnică pentru domeniul învățământ și formare profesională
în Republica Moldova",
implementat cu suportul financiar al Uniunii Europene

Autori:

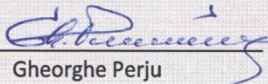
Ivancenco Valentina, profesor, grad didactic superior, Centrul de Excelență în Educație Artistică „Ștefan Neaga”;

Manoila Iana, profesor, grad didactic I, Centrul de Excelență în Educație Artistică „Ștefan Neaga”.

Aprobat de:

Consiliul metodic-științific al Centrului de Excelență în Educație Artistică „Ștefan Neaga”.

Director

Gheorghe Perju

" 11 " octombrie 2017

Recenzenți:

Butucel Zinona, profesor, grad didactic superior, Centrul de Excelență în Educație Artistică „Ștefan Neaga”;

Rusu Angela, profesor, grad didactic superior, Centrul de Excelență în Educație Artistică „Ștefan Neaga”.

Adresa Curriculumului în Internet:

Portalul național al învățământului profesional tehnic
<http://www.ipt.md/ro/produse-educationale>

Cuprins

I. Preliminarii	4
II. Motivația, utilitatea disciplinei pentru dezvoltarea profesională.....	5
III. Competențele profesionale specifice modulului	6
IV. Administrarea modulului	6
V. Unitățile de învățare	6
VI. Repartizarea orientativă a orelor pe unități de învățare	10
VII. Studiu individual ghidat de profesor.....	11
VIII. Lucrările practice recomandate	12
IX. Sugestii metodologice	13
X. Sugestii de evaluare a competențelor profesionale	15
XI. Resursele necesare pentru desfășurarea procesului de studii	18
XII. Resursele didactice recomandate elevilor	18

I. Preliminarii

Statutul Curriculumului. Curriculumul modular *Armonia (grup) V* este un document normativ și obligatoriu pentru pregătirea specialiștilor în domeniul de formare profesională *Arte*, specialitatea *Muzicologie*, în instituțiile de învățământ profesional tehnic postsecundar.

Actualul Curriculum asigură procesul de predare-învățare-evaluare a cursului de *Armonia (grup) V* și este conceput astfel încât să permită profesorilor posibilitatea de a-și elabora o strategie eficientă de organizare a demersului educațional.

Obiectul de studiu al disciplinei *Armonia*, care este o ramură a muzicologiei, un domeniu important în educația și instruirea unui muzician profesionist, reprezintă o știință a muzicii care se bazează pe multiple laturi ale acesteia: cea practică și teoretică, aplicativă și fundamentală, creatoare, interpretativă și receptivă, diacronică și sincronă, cognitivă și educativă, etică și estetică.

În cadrul disciplinei *Armonia (grup) V* elevii vor fi asimilați cu informații despre arta muzicală, fiind prezentată ca un fenomen specific între alte elemente ale limbajului muzical, ce formează aspectul individual al unei creații. Privită ca disciplină relativ tânără, modernă, *Armonia* ocupă un loc deosebit de important în educare și instruire în învățământul muzical artistic.

În Curriculumul modular *Armonia (grup) V*, în continuare este inclus acel material care este considerat mai necesar, ce are ca scop familiarizarea elevilor cu disciplina respectivă. Pe parcursul predării acestui curs se va pune accentul pe aspectul muzical-educativ în raport cu cel muzical-instructiv. În expunerea materialului tematic sunt introduse unele considerații teoretice din alte domenii ale muzicologiei care formează un tot întreg al științei ca: teoria muzicii, organologia, teoria formelor muzicale, folclor, literatura muzicii etc. Acestea însă, se vor demonstra în conformitate cu necesitățile sesizării fenomenelor creației muzicale la nivel de armonie.

Armonia (grup) V le oferă viitorilor specialiști oportunitatea operării cu un limbaj muzical-teoretic universal. Prin intermediul lui se vor nota, descifra, analiza, citi și reda o creație muzicală, câștigând echivalența între activitatea de recunoaștere și cea artistică, orientată spre formarea unui specialist apt să răspundă cerințelor actuale ale învățământului european.

Cunoștințele teoretice acumulate vor fi utile pentru activitatea practică a viitorului muzicolog și vor aprofunda competențele în domeniul artei muzicale.

Funcțiile Curriculumului. Funcțiile de bază ale Curriculumului sunt:

- Act normativ al procesului de predare, învățare, evaluare și certificare în contextul unei pedagogii axate pe competențe;
- Reper pentru proiectarea didactică și desfășurarea procesului educațional din perspectiva unei pedagogii axate pe competențe;
- Competență de bază pentru elaborarea manualelor tipărite, manualelor electronice, ghidurilor metodologice, testelor de evaluare.

Beneficiarii Curriculumului. Curriculumul este destinat:

- Profesorilor din instituția de învățământ profesional tehnic postsecundar;
- Autorilor de manuale și ghiduri metodologice;
- Elevilor care își fac studiile la specialitatea în cauză;
- Membrilor comisiilor de identificare, evaluare și recunoaștere a rezultatelor învățării, dobândite în contexte non-formale și informale.

Scopul. Acest curriculum formează la elevi un nivel înalt de cunoștințe speciale în domeniul *Muzicologiei* și dezvoltă capacități de a expune argumentat idei concrete, de a poseda o gândire logică și analitică. Modulul dezvoltă competențe artistice, oferă posibilitatea de a motiva studierea specialității prin dezvoltarea unor concepții și sarcini complexe. Disciplina în cauză va forma la viitorii muzicologi cunoștințe și abilități necesare pentru a analiza, sesiza, asimila fenomenele muzicale, urmărind tendința de formare a competențelor la specialitate. Compatibilitatea Curriculumului va fi ajustată cu strategiile europene din domeniul educației, care conduc la formarea competențelor indispensabile unei societăți democratice.

Unitățile de curs, ce în mod obligatoriu certifică disciplina până la demararea procesului de instruire a modului în cauză sunt:

- S.01.O.017 *Teoria muzicii I;*
- S.02.O.018 *Teoria muzicii II;*
- S.01.O.019 *Aplicarea elementelor notației muzicale I;*
- S.02.O.020 *Aplicarea elementelor notației muzicale II;*
- S.03.O.021 *Armonia (grup) I;*
- S.03.O.022 *Armonia (individual) I;*
- S.04.O.023 *Armonia (grup) II;*
- S.04.O.024 *Armonia (individual) II;*
- S.05.O.025 *Armonia (grup) III;*
- S.05.O.026 *Armonia (individual) III;*
- S.06.O.027 *Armonia (grup) IV;*
- S.06.O.028 *Armonia (individual) IV.*

II. Motivația, utilitatea modului pentru dezvoltarea profesională

Problemele fundamentale trasate în cadrul Curriculumului *Armonia (grup) V* necesită înțelegerea, aprofundarea și gestionarea fenomenelor muzicale actuale, ce contribuie la formarea competențelor profesionale prin elaborarea de proiecte, utilizarea unor principii și metode bine cunoscute în domeniu.

Activitățile didactice la *Armonia (grup) V* se vor realiza în cadrul orelor de contact direct și studiul individual ghidat de profesor.

Unitatea cursului permite elevilor adaptarea la nivelul cognitiv pentru:

- a opera cu concepții și noțiuni specifice;
- a utiliza creativ elementele studiate;
- a o avea ca suport în activitatea muzicală practică, interpretativă, științifică sau didactica muzicală.

Studiul disciplinei se implică la mod direct, asupra utilizării cunoștințelor de bază, contribuie la însușirea, explicarea și interpretarea unor tipuri variate de concepte, situații, procese etc.

Importanța cunoștințelor și deprinderilor obținute în cadrul valorificării disciplinei, reprezintă componenta majoră a oricărui nucleu funcțional din structura educației artistice postsecundare, cu perspectiva de perfecționare a studiilor prin programe de licență, masterat și doctorat în instituția superioară de profil.

Disciplinele de specialitate, printre care *Armonia (grup) V*, își propun să pregătească *muzicologi* cu competențe corespunzătoare, asigurându-i viitorului absolvent o integrare în condiții avantajoase.

Complexitatea de discipline incluse în planul de învățământ contribuie la formarea unor muzicieni cu o temeinică pregătire muzical-teoretică constituind o garanție a calității actului didactic. Elevii de la specialitatea *Muzicologie* beneficiază pe parcursul studiilor de numeroase facilități de afirmare prin participări la manifestări științifice, concursuri de profil, olimpiade.

Actualmente, specialitatea *Muzicologie* este una din cele mai dificile și solicitate pe piața muncii prin oportunitățile pe care le oferă în calitate de: profesori ai disciplinelor muzical-teoretice în școlile de muzică și arte, redactori ai emisiunilor muzicale, prezentatori ai diverselor activități din cadrul edificiilor culturale, lectori etc.

III. Competențele profesionale specifice modului

Cunoștințele obținute la *Armonia (grup) V* sunt predestinate explicării unor variate tipuri de concepte, situații, procese sau proiecte asociate domeniului descifrării artei muzicale precum:

- CS1. Notarea grafică a elementelor limbajului armonic și corelarea lor cu efectul expresiv al creației muzicale;
- CS2. Relevarea expresivității limbajului armonic întâlnit în creațiile muzicale;
- CS3. Aprecierea diverselor elemente ale limbajului armonic și semnificația acestora în formarea conținutului imagistic al creației muzicale;
- CS4. Înțelegerea procedurilor de trecere în tonalitățile cu grad de înrudire îndepărtat și integrarea lor în aplicații specifice de recunoaștere, reproducere, notare;
- CS5. Corelarea utilizării limbajului specific ale acordurilor sistemului majoro-minor în creațiile compozitorilor diverselor curente.

IV. Administrarea modului

Semestrul	Numărul de ore			Modalitatea de evaluare	Numărul de credite	
	Total	Contact direct				Lucrul individual
		Prelegeri	Practică			
VII	60	20	25	15	examen	2

V. Unitățile de învățare

Notă: Actualmente, în uzul științific (referitor la terminologie), intră și inovațiile savanților occidentali (români, polonezi, germani etc.) Totodată, se manifestă tendință de a găsi în domeniul teoriei muzicii un echilibru dintre lexicul tradițional și cel nou.

*Unitățile de învățare, începând cu temele **Factura muzicală;Figurația melodică și clasificările ei** sunt propuse pentru studiere sub aspect teoretic și în plan analitic. Exercițiile pentru armonizare se vor limita la modulația funcțională în tonalitățile la gradul I (unu) de înrudire.

Unități de competență	Unități de conținut	Abilități
1.Alterarea acordurilor grupului de dominantă. Sunetele diatonice de pasaj.		
UC1. Notarea grafică a elementelor limbajului armonic și corelarea lor cu efectul expresiv al creației muzicale	1.1 Noțiuni generale; 1.2 Acordurile alterate cu funcții de dominantă în tonalitățile majore și cele minore; 1.3 Pregătirea acordurilor alterate; 1.4 Rezolvarea septacordurilor alterate , conducerea vocilor; 1.5 Noțiuni generale referitor la sunetele de trecere diatonice; 1.6 Sunetele de pasaj diatonice: durata lor, normele de dublare a sunetelor, despre rezolvarea sunetelor de pasaj în unison; 1.7 Cvintele și octavele paralele și ascunse; distanța între alto și soprano; 1.8. Sunetele de pasaj duble ; 1.9 Sunetele de pasaj triple; 1.10 Sunete de pasaj cvadruple; acordurile de trecere;	A.1 Înțelegerea, aprofundarea datelor teoretice însușite la curs cu privire la noțiunile generale despre alterație și alterația acordurilor grupului de dominantă în particular; A.2 Dezvoltarea capacității de recunoaștere a acordurilor alterate din grupul de dominantă prin audierea și analiza creațiilor muzicale; A.3 Consolidarea datelor teoretice însușite la curs cu privire la sunetele diatonice de pasaj; A.4 Aprofundarea figurației melodice prin interpretarea la pian a progresiilor și modulației funcționale; A.5 Dezvoltarea capacității de recunoaștere a sunetelor de pasaj diatonice prin audierea și analiza creațiilor muzicale;
2. Alterația acordurilor grupului de subdominantă . Sunetele auxiliare diatonice și cromatice.		
UC1. Notarea grafică a elementelor limbajului armonic și corelarea lor cu efectul expresiv al creației muzicale	2.1 Noțiuni generale; 2.2 Sextacordul neapolitan: dublarea sunetelor , pregătirea și rezolvarea lui, utilizarea în turațiile evitate și plagale; 2.3 Septacordul neapolitan: noțiuni generale, pregătirea și rezolvarea; alterația acordurilor din grupul de subdominantă în tonalitatea majoră, noțiuni generale; 2.4 Noțiuni generale referitor la sunetele auxiliare diatonice și cromatice; 2.5 Sunetele auxiliare diatonice și cromatice la o voce, încercuirea sunetului acordic, conducerea vocilor, 2.6 Sunetele auxiliare duble, triple, cvadruple, acordurile auxiliare;	A.6 Înțelegerea datelor teoretice însușite la curs cu privire la alterația acordurilor grupului de subdominantă; A.7 Aprofundarea materialului teoretic prin analiza auditivă și cea armonică a fragmentelor sau creațiilor muzicale; A.8 Dezvoltarea capacității de interpretare la pian a progresiilor și modulației funcționale; A.9 Consolidarea datelor teoretice însușite la curs cu privire la sunetele auxiliare diatonice și cromatice; A.10 Dezvoltarea capacității de recunoaștere a sunetelor auxiliare diatonice și cromatice în fragmentele și creațiile

Unități de competență	Unități de conținut	Abilități
		muzicale; A.11 Interpretarea la pian a modulației funcționale cu sunetele diatonice și cromatice auxiliare;
3. Pedala. Sunetele cromatice de pasaj.		
UC2.Relevarea expresivității limbajului armonic întâlnit în creațiile muzicale	3.1 Noțiuni generale referitoare la punctul de orgă; 3.2 Funcțiunea pedalei și varietățile ei; 3.3 Pedala tonicii și utilizarea ei; 3.4 Pedala dominantei și utilizarea ei; 3.5.Pedala dublă și alte variante; 3.6 Includerea și excluderea pedalei de tonică și dominantă; limbajul armonic oferit la pedală; utilizarea ei în muzica pe patru voci; 3.7 Figurația ritmică și cea melodică a punctului de orgă; 3.8 Noțiuni generale referitor la sunetele cromatice de pasaj, conducerea vocilor; 3.9 Acordurile de pasaj și ortografia sunetelor cromatice de pasaj;	A.12 Înțelegerea datelor teoretice însușite la curs cu privire la punctul de orgă (pedala); A.13 Dobândirea priceperii de apreciere a varietăților <i>pedalei</i> în fragmente sau creații muzicale; A.14 Selectarea și prezentarea varietăților punctului de orgă din diverse creații muzicale; A.15 Înțelegerea datelor teoretice cu privire la sunetele cromatice de pasaj; A.16 Aprofundarea temei referitor la sunetele cromatice de pasaj prin dezvoltarea capacității de apreciere în fragmentele și creațiile muzicale; A.17 Interpretarea la pian a progresiilor și modulației funcționale cu sunete cromatice de pasaj;
4. Sistemul majoro – minor. Anticipația.		
UC3. Aprecierea diverselor elemente ale limbajului armonic și semnificația acestora în formarea conținutului imagistic al creației	4.1 Noțiuni generale ; 4.2 Sistemul majoro – minor omonim; 4.3 Sistemul majoro- minor paralel ; 4.4 Sistemul majoro - minor monoterțar și monoprimar; 4.5 Noțiuni generale referitoare la anticipație; anticipația în cadență și în interiorul construcțiilor muzicale; 4.6 Anticipația la una,două,trei și patru voci; condițiile ritmice; anticiparea sunetelor neacordice;	A.18Însușirea datelor teoretice cu privire la sistemul majoro-minor; A.19Aprofundarea datelor teoretice prin audierea și analiza creațiilor muzicale cu acordurile sistemului majoro – minor; A.20Interpretarea la pian a progresiilor cu acordurile sistemului majoro – minor omonim; A.21Înțelegerea datelor teoretice însușite la curs cu privire la anticipație; A.22 Dezvoltarea capacității de selectare și analiză a anticipațiilor în fragmentele și creațiile muzicale; A.23 Interpretarea la pian a progresiilor și modulației

Unități de competență	Unități de conținut	Abilități
		funcționale cu anticipații;
5. Clasificarea înrudirilor tonale. Modulația în tonalitățile gradului II de înrudire. Figurația melodică severă.		
UC4.Înțelegerea procedeeelor de trecere în tonalitățile cu grad de înrudire îndepărtat și integrarea lor în aplicații specifice de recunoaștere, reproducere, notare	5.1 Noțiuni generale referitor la gradele de înrudire a tonalităților; Clasificările lor; 5.2 Formarea tonalităților la gradul II de înrudire și a celor intermediare; 5.3 Înlocuirea enarmonică a tonalităților gradului II de înrudire, utilizarea modulațiilor în creațiile muzicale; 5.4 Recapitularea întârzierilor pregătite și a sunetelor auxiliare;	A.24 Înțelegerea datelor teoretice cu privire la clasificarea înrudirilor tonale ; A.25 Dezvoltarea capacității de formare a tonalităților gradului II de înrudire; A.26 Dobândirea priceperii de identificare a modulației în tonalitățile de gradul II de înrudire în creațiile muzicale; A.27 Recapitularea materialului teoretic referitor la figurația melodică strictă; A.28 Aplicarea cunoștințelor despre figurația melodică strictă în analiza și interpretarea la pian a creațiilor muzicale;
6. Modulația în tonalitățile gradului III de înrudire. Sunetele auxiliare luate și părăsite prin salt.		
UC4.Înțelegerea procedeeelor de trecere în tonalitățile cu grad de înrudire îndepărtat și integrarea lor în aplicații specifice de recunoaștere, reproducere, notare	6.1 Noțiuni generale referitor la gradele de înrudire a tonalităților; Clasificările lor; 6.2 Formarea tonalităților la gradul III de înrudire și a celor intermediare; 6.3 Înlocuirea enarmonică a tonalităților gradului III de înrudire ; utilizarea modulațiilor în creațiile muzicale; 6.4 Noțiuni generale referitor la sunetele auxiliare luate și părăsite prin salt; 6.5 Condițiile de utilizare a sunetelor auxiliare luate și părăsite prin salt ;	A.29 Însușirea datelor teoretice cu privire la dezvoltarea capacității de formare a tonalităților în gradul III de înrudire; A.30 Identificarea tonalităților intermediare pentru formarea modulației în gradul III de înrudire; A.31 Dobândirea priceperii de identificare a modulației gradului III de înrudire în fragmentele și creațiile muzicale; A.32 Înțelegerea datelor teoretice prin studierea figurației melodice libere; A.33 Dezvoltarea capacității de interpretare la pian a progresiilor și modulației funcționale cu aplicarea sunetelor luate și părăsite prin salt;
7. Modulația prin intermediul acordurilor sistemului majoro – minor treptei a VI coborâte. Varietățile întârzierilor.		

Unități de competență	Unități de conținut	Abilități
UC5.Corelarea utilizării limbajului specific ale acordurilor sistemului majoro-minor în creațiile compozitorilor diverselor curente	7.1 Noțiuni generale; trisonul treptei VI-a coborâte, utilizarea lui în turațiile și cadențele întrerupte; trisonul treptei VI-a coborâte în afara turațiilor și cadențelor întrerupte; 7.2 Modulația prin intermediul treptei VI-a coborâte; 7.3 Varietățile întârzierilor, noțiuni generale; întârzierile pregătite de note acordice și cele neacordice; întârzierile pregătite la distanță; 7.4 Întârzierile nepregătite sub aspect de sunete de pasaj și auxiliare, simple și multiple; 7.5 Acordurile formate prin intermediul întârzierilor nepregătite;	A.41Recapitularea acordurilor sistemului majoro- minor; A.42 Aprofundarea conținutului teoretic prin recunoașterea trisonului treptei VI coborâte în analiza auditivă și creațiile muzicale studiate; A.43 Însușirea datelor teoretice privitor la <i>întârzierile nepregătite</i> ; A.44 Consolidarea datelor teoretice însușite prin interpretarea la pian a progresiilor cromatice sau transponente; modulației funcționale cu <i>întârzieri nepregătite</i> ; A.45Confirmarea datelor teoretice prin analiza fragmentelor sau a creațiilor muzicale;

VI. Repartizarea orientativă a orelor pe unități de învățare

Nr. crt.	Unități de învățare	Numărul de ore			
		Total	Contact direct		Lucrul individual
Prelegeri	Practică/ Seminar				
1.	Alterația acordurilor grupului de dominantă. Sunetele diatonice de pasaj.	6	2	3	2
2.	Alterația acordurilor grupului de Subdominantă. Sunetele auxiliare diatonice și cromatice.	9	3	3	2
3.	Pedala. Sunetele cromatice de pasaj.	9	3	3	2
4.	Sistemul majoro – minor. Anticipația.	9	3	4	2
5.	Clasificarea înruderilor tonale. Modulația în tonalitățile gradului II de înrudire. Figurația melodică severă.	9	3	4	3
6.	Modulația în tonalitățile gradului III de înrudire. Sunetele auxiliare luate și părăsite prin salt.	9	3	4	2
7.	Modulația prin intermediul acordurilor sistemului majoro – minor, treptei VIcoborâte. Varietățile întârzierilor.	9	3	4	2
	Total	60	20	25	15

VII. Studiu individual ghidat de profesor

Materii pentru studiul individual	Produse de elaborat	Modalități de evaluare	Termeni de realizare
I. Alterația acordurilor grupului de dominantă. Sunetele diatonice de pasaj.			
1.1 Noțiuni generale; Clasificările acordurilor alterate din grupul de dominantă în modurile major și minor; Acordurile cu sextă mărită; 1.2 Acordurile alterate din grupul de dominantă - procedeu al modulației enarmonice; 1.3 Sunetele diatonice de pasaj (noțiuni generale); Varietățile la una, două, trei - patru voci;	1.1 Studiu de caz 1.2 Studiu de caz 1.3 Studiu de caz	Comunicare Comunicare Comunicare	Săptămâna 2 Săptămâna 3
2. Alterația acordurilor grupului de Subdominantă . Sunetele auxiliare diatonice și cromatice.			
2.1 Noțiuni generale; Clasificările acordurilor alterate din grupul de subdominantă în tonalitățile majore și minore; 2.2 Acordurile alterate din grupul de subdominantă - procedeu al modulației enarmonice; 2.3 Sunetele auxiliare diatonice și cromatice (noțiuni generale); Variatățile : o voce, duble, triple și cvadruple; Acordurile auxiliare;	2.1 Studiu de caz 2.2. Studiu de caz 2.3. Studiu de caz	Comunicare Comunicare Comunicare	Săptămâna 4 Săptămâna 5
3. Pedala. Sunetele cromatice de pasaj.			
3.1 Pedala, noțiuni generale; Caracteristicile pedalei; 3.2 Varietățile punctului de orgă: al tonicii, dominantei, dublă, alte variante; 3.3 Sunete cromatice de pasaj (noțiuni generale); ortografia; acorduri de trecere;	3.1 Studiu de caz 3.2 Proiect individual 3.3 Proiect individual	Comunicare Prezentarea proiectului Prezentarea proiectului	Săptămâna 6 Săptămâna 7
4. Sistemul majoro – minor. Anticipația.			
4.1 Sistemul majoro-minor, noțiuni generale; Sistemul majoro-minor și minoro-major; 4.2 Clasificarea sistemului majoro-minor: omonim, paralel, monoterțar, monoprimer; 4.3 Anticipația (noțiuni generale);	4.1 Studiu de caz 4.2 Studiu de caz 4.3 Proiect individual	Comunicare Comunicare Prezentarea proiectului	Săptămâna 8 Săptămâna 9

Materii pentru studiul individual	Produse de elaborat	Modalități de evaluare	Termeni de realizare
Anticipațiile multiple; Anticiparea sunetelor neacordice;			
5. Clasificarea înrudirilor tonale. Modulația în tonalitățile gradului II de înrudire. Figurația melodică severă.			
5.1 Modulația ,noțiuni generale; 5.2 Înrudirile tonale și trăsăturile caracteristice; 5.3 Modulația în tonalitățile gradului II de înrudire și formarea acordurilor intermediare; 5.4Figurația melodică strictă (generalizare);	5.1 Studiu de caz 5.2 Studiu de caz 5.3 Studiu de caz 5.4 Proiect individual	Comunicare Comunicare Comunicare Prezentarea proiectului	Săptămâna 10 Săptămâna 11
6. Modulația în tonalitățile gradului III de înrudire. Sunetele auxiliare luate și părăsite prin salt.			
6.1Modulația (noțiuni generale); 6.2 Înrudirile tonale și trăsăturile caracteristice; 6.3 Modulația în tonalitățile gradului III de înrudire și formarea acordurilor intermediare; 6.4 Figurația melodică liberă; 6.5 Sunetele auxiliare luate și părăsite prin salt (noțiuni generale);	6.1Studiu de caz 6.2 Studiu de caz 6.3 Proiect individual 6.4Studiu de caz 6.5Studiu de caz	Comunicare Comunicare Prezentarea proiectului Comunicare Comunicare	Săptămâna 12 Săptămâna 13
7. Modulația prin intermediul acordurilor sistemului majoro – minor, treptei a VI coborâte Varietățile întârzierilor.			
7.1Trisonul treptei a VI coborâte a sistemului majoro –minor omonim (noțiuni generale) 7.2 Modulația prin intermediul trisonului treptei a VI coborâte; 7.3 Figurația melodică liberă (varietățile întârzierilor).	7.1 Studiu de caz 7.2 Studiu de caz 7.3 Proiect individual	Comunicare Comunicare Prezentarea proiectului	Săptămâna 14 Săptămâna 15

VIII. Lucrările practice recomandate

În cadrul unității de curs, prevăzute la lecțiile practice, sunt recomandate: rezolvarea unor situații - problemă, studiul de caz, dezbateri la diverse teme propuse de către profesor. Cu acest scop se propun variantele unor conținuturi pentru desfășurarea lor.

Nr.	Unități de învățare	Activitatea
1.	Alterația acordurilor grupului de dominantă. Sunetele diatonice de pasaj.	Armonizarea temei cu aplicarea modulației funcționale; Analiza armonică a fragmentelor sau creațiilor muzicale; interpretarea la pian a progresiilor și modulației funcționale în gradul I de înrudire;
2.	Alterația acordurilor grupului de subdominantă .	Armonizarea temei cu aplicarea modulației funcționale; Analiza armonică a fragmentelor sau creațiilor

	Sunetele auxiliare diatonice și cromatice.	muzicale; interpretarea la pian a progresiilor și modulației funcționale în gradul I de înrudire;
3.	Pedala. Sunetele cromatice de pasaj.	Armonizarea temei cu aplicarea modulației funcționale; Analiza armonică a fragmentelor sau creațiilor muzicale;
4.	Sistemul majoro – minor. Anticipația.	Armonizarea temei cu aplicarea modulației funcționale; Analiza armonică a fragmentelor sau creațiilor muzicale; Interpretarea la pian a progresiilor și modulației funcționale;
5.	Clasificarea înrudirilor tonale. Modulația în tonalitățile gradului II de înrudire. Figurația melodică severă.	Armonizarea temei cu aplicarea modulației funcționale; Analiza armonică a fragmentelor sau creațiilor muzicale; Interpretarea la pian a progresiilor și modulației funcționale utilizând figurația melodică severă;
6.	Modulația în tonalitățile gradului III de înrudire. Sunetele auxiliare luate și părăsite prin salt.	Armonizarea temei cu aplicarea modulației funcționale; Analiza armonică a fragmentelor sau creațiilor muzicale; Interpretarea la pian a progresiilor și modulației funcționale utilizând sunetele luate și părăsite prin salt;
7.	Modulația prin intermediul acordurilor sistemului majoro – minor trepte a VI coborâte. Varietățile întârzierilor.	Armonizarea temei cu aplicarea modulației funcționale; Analiza armonică a fragmentelor sau creațiilor muzicale; Interpretarea la pian a progresiilor și modulației funcționale utilizând întârzierile nepregătite.

IX. Sugestii metodologice

Curriculumul modular la *Armonia (grup) V* constituie un suport metodologic al cursului și are drept scop formarea și dezvoltarea competențelor profesionale ale elevilor din învățământul profesional tehnic postsecundar la specialitatea Muzicologie.

Pentru eficientizarea asimilării cunoștințelor la *Armonia (grup) V* se propune utilizarea metodelor de *predare-învățare* activ participative, printre avantajele cărora putem enumera următoarele:

- Centrarea pe elev și activitate;
- Accentuarea pe dezvoltarea gândirii, formarea aptitudinilor și a deprinderilor;
- Încurajarea participării elevilor, inițiativa și implicarea;
- Determinarea parteneriatului profesor-elev prin realizarea unei comunicații multidirecționale.

Se recomandă orientarea către metode bazate pe îndeplinirea unor sarcini de lucru, utilizându-se cu precădere rezolvarea unei game cât mai variate de aplicații practice și punându-se accent pe îndeplinirea cu exactitate și la timp a cerințelor sarcinilor de lucru. Realizarea proiectelor în cadrul activităților practice va urmări dezvoltarea abilităților de lucru în echipă.

Pentru aceasta se vor alege cele mai potrivite metode didactice: *descoperirea, discuția în grup, dezbaterea/masa rotundă, studiul de caz, observația individuală etc.* În activitățile individuale, accentul se va pune pe studierea, analiza și sistematizarea materialului teoretic și practic în scopul îndeplinirii sarcinilor de lucru în mod individual. Acestea vor fi prezentate în formă de argumentare scrisă, referat, proiect elaborat, studiu de caz.

Adaptarea la noile cerințe cere modificarea metodelor și principiilor de lucru în auditoriu la unitatea de curs. În procesul de formare a abilităților, pentru educația și dezvoltarea capacităților la elevi se vor aplica:

- metode de transmitere și însușire a cunoștințelor (de comunicare, expozitive, conversative etc.);
- metode de explorare și descoperire (directe, indirecte etc.);
- metode specifice învățământului muzical-artistic:
 - interactive de educație muzicală de predare-învățare;
 - ale acțiunii muzicale;
 - elaborării compoziției muzicale;
 - reflecției în contextul diverselor modalități de comunicare cu muzica;
 - orientării persoanei în mediul muzical.

Pentru facilitarea procesului de asimilare de către elevi a cunoștințelor, se recomandă consemnarea condițiilor de desfășurare a acțiunii didactice:

1.Organizarea activităților. Pentru buna organizare a procesului didactic ambii participanți necesită de a-și coordona activitățile. Sistematizarea eficientă a lecției influențează în mare măsură nivelul de formare a competențelor. Astfel, pe parcursul acestui proces se vor crea :

- condiții optime pentru buna colaborare dintre elev și profesor;
- un set de procese care duc la îmbunătățirea relațiilor dintre părți;
- un nivel de implicare a părților acționând în baza unor reguli și activități prestabilite.

2.Selectarea adecvată a metodelor de instruire. Pe lângă metodele de instruire și transmitere a cunoștințelor evocate anterior, se recomandă și cea de *problematizare*. Aplicarea acestei metode presupune parcurgerea etapelor: formularea problemei, studierea problemei, determinarea soluției și obținerea rezultatului final.

Conform acestei metode instruitul este pus în fața unor dificultăți create în mod deliberat și prin depășirea lor învață ceva nou. La crearea situațiilor de tip problemă se va ține cont de faptul că ea prezintă o dificultate pentru instruit, iar pentru a găsi soluția acesta va depune un efort intelectual.

Caracterul lecției la *Armonie V* poate fi variat, având diferite aspecte, însă structura tradițională a ei se va axa pe următoarele *forme de activități* specifice obiectului:

- Expunerea conținutului tematic;
- Obiective și exerciții;
- Interpretarea la pian a elementelor limbajului muzical armonic;

- Analiza tematico-armonică a unui exercițiu, fragment sau creație muzicală în context sau separat.

Activități de învățare-evaluare:

Elementele constitutive a procesului de învățare-evaluare pot fi delimitate în contextul fiecărei lecții, în conformitate cu un anumit conținut, bazându-se pe diverse acțiuni:

- Explicarea comparată;
- Comentariile orale;
- Comunicarea impresiilor în scris sau oral;
- Audierea;
- Aprecierea valorică;
- Argumentarea;
- Comentarea afirmației.

Un rol important în însușirea și consolidarea materialului studiat îi revine **procesului de autoinstruire**. Această activitate se propune de a fi inclus în planurile de lungă durată la disciplină, luând în considerație volumul și formele lucrului de sine stătător, cu repartizarea proporțională și evaluarea permanentă a tuturor aspectelor de activitate din cadrul lecției individuale la armonie.

X. Sugestii de evaluare a competențelor profesionale

Principalele atribuții ale evaluării la disciplina *Armonia (grup) V* constau în măsurarea și autoreglarea eficientă a procesului de învățământ. Cu acest scop este necesar să se pună accentul pe :

- competențele achiziționate;
- progresul realizat;
- produsele activității elevilor.

Pentru a selecta cât mai multe date relevante, privitor la performanțele obținute de elevi, este oportun de a aplica metode și instrumente complementare de evaluare pe lângă cele tradiționale. Evaluarea asigură evidențierea cantității cunoștințelor dobândite, valoarea, nivelul, performanțele și eficiența acestora la un moment dat.

În cadrul disciplinei respective rămân în vigoare *metodele și tehnicile de evaluare* tradiționale precum:

- Chestionarea;
- Testele orale;
- Interogarea frontală;
- Testele scrise;
- Proiectul;
- Autoevaluarea;
- Metodele complementare etc.

Ele au drept scop final dezvoltarea la elevi a capacităților de sinteză și sistematizare a cunoștințelor, urmărind intenția de formare a abilităților și competențelor de comunicare prin utilizarea limbajului specific profesiei.

În valorificarea metodelor de evaluare este necesar să se țină cont de obiectivele sarcinilor și criteriile de evaluare a produselor solicitate la elevi. Pe lângă acestea, evaluarea îndeplinește și alte funcții:

- **de apreciere** a performanțelor atinse de elevi;
- **de diagnosticare** a deficiențelor de învățare a elevilor;
- **de prognoză** a performanțelor viitoare ale elevilor;
- **de feedback** continuu, care asigură îmbunătățirea permanentă a predării-învățării;
- **de selecție** a elevilor pentru participare la concursuri naționale și internaționale;
- **de formare** la elevi a imaginii de sine și a capacității de autoevaluare.

În conformitate cu metodele de evaluare, aplicate în cadrul disciplinei, este preferabil de a urma și anumite *etape de evaluare* care se bazează pe:

- Determinarea scopului evaluării;
- Determinarea criteriilor de evaluare;
- Elaborarea sau selectarea instrumentelor de evaluare (cu ce va fi colectată informația de constatare);
- Confruntarea informației acumulate cu criteriile prestabilite;
- Culegerea informației cu ajutorul instrumentelor de evaluare;
- Formularea recomandărilor pentru deciziile posibile.

Evaluarea curriculumului centrat pe competențe, propune transferarea accentului de pe evaluarea rezultatelor finale ale învățării asupra procesului de învățare. Spre deosebire de modelul *clasic* care impune evaluarea performanțelor finale ale elevilor, modernizarea ne orientează spre evaluarea bazată pe legătura dintre experiențele concrete din viață și ceea ce se învață la lecție. Testul sau proba finală nu vor fi prioritare în motivația pedagogică. Clasamentul celor mai bune cunoștințe pot fi substituite și de o serie de alte activități ce vor încuraja *autoaprecierea și autosugestia*. La acest compartiment se recomandă de a utiliza *metoda alternativă* de evaluare în cadrul lucrului individual al elevului și anume constituirea *portofoliului*. Alegerea elementelor ce formează portofoliul elevului este realizată de către profesor, astfel încât acestea să ofere informații concludente privind pregătirea, evoluția, atitudinea; sau de elev, pe considerente de performanțe, preferințe etc. Conținutul unui portofoliu este reprezentat de rezultatele la: lucrări practice, studiul individual, investigații, referate și proiecte, activitatea extracurriculară, chestionare de atitudini etc.

Extensia conceptului de evaluare de la *clasic* spre cel *constructiv* va urmări și **alte tipuri de evaluare** precum:

- autoevaluarea;
- evaluarea reciprocă;
- evaluarea dirijată de profesor.

La disciplina *Armonia (grup) V* prin metodele tradiționale (obiectiv-directe) se va evalua:

- Volumul de cunoștințe teoretice, practice acumulate de elevi;
- Capacitatea de a interpreta la pian elementele limbajului teoretic studiate în cadrul disciplinei;
- Cunoașterea bazelor teoretice ale artei muzicale;
- Capacitatea de analiză/aplicare a cunoștințelor în activitate practică;
- Performanțele obținute în activitatea de învățare/predare/autoevaluare;
- Nivelul evoluției în dinamica aptitudinilor muzicale.

Însă prin metode complementare (intuitiv-indirecte) se vor aprecia:

- Atitudinea elevilor față de arta muzicală, profesia aleasă;
- Pasiunea pentru muzică;
- Activitatea extracurriculară;
- Nivelul general de cunoaștere a evenimentelor actuale: sociale, politice, economice, tehnologice, culturale etc.

Analizei armonice îi revine unul din cele mai importante locuri în studierea cursului *Armonia (grup) V*. În datoria pedagogului este de a selecționa corect literatura didactică și de a aplica metoda cea mai rațională pentru efectuarea ei. Cu acest scop, pot fi recomandate pentru utilizare creațiile muzicale întregi sau fragmente din creații muzicale incluse în unele creștomații.

Unele aspecte și indicații metodice referitoare la *analiza armonică* care sunt utilizate mai frecvent în practica pedagogică fiind legate de:

- ✓ Aprecierea tonalității principale, a planului tonal și a devierilor tonal- modale;
- ✓ Examinarea cadențelor, clasificarea lor, relațiile reciproce și rolul oferit în arhitectura lucrării,
- ✓ Stabilirea corelațiilor dintre linia melodică și limbajul armonic;
- ✓ Aprecierea detaliată a acordurilor (poziția armonică și cea melodică, dublarea sunetelor, răsturnarea etc.), a succesiunilor armonice , raporturilor funcționale dintre acorduri, conducerii vocilor etc.
- ✓ Analiza unor interacțiuni între poziția armonică ale acordurilor și registru;
- ✓ Caracteristica pulsației armonice ce contribuie la formarea conținutului emotiv de ritmică și tempoul creației;
- ✓ Aprecierea și explicarea sunetelor neacordice din melodie sau din acompaniament;
- ✓ Analiza facturii.

Modulul *Armonia (grup) V* preconizează și *proba scrisă*.

Exercițiile în scris (temă pentru realizare), se plasează printre formele tradiționale în cursul studierii obiectului. Acestui compartiment sunt consacrate mai multe cercetări și indicații metodice, unele din ele mai frecvent utilizate în practica pedagogică vor fi demonstrate în literatura de specialitate propusă la disciplină. Reieșind din principiile metodice de armonizare ale melodiei (vocii superioare sau basului) putem generaliza unele momente ale acestor procese.

- ✓ Exercițiul propus se interpretează (solfegiază) și se analizează ca structură după care se elaborează un plan de care ne conducem în lucru;

Variantă ce ține de: aprecierea și notarea cadenței ; evidențierea unor turații armonice specifice; aprecierea salturilor și mișcărilor line; armonizarea integră a exercițiului;

interpretarea exercițiului armonizat la pian sau solfegiat în ansamblu cu grupa pentru a audia varianta realizată sau pentru a introduce unele corecțiuni.

- ✓ La realizarea unei teme în scris sau la pian este necesar să fie bine încheată și analizată mișcarea naturală a liniei melodice la diferite voci, pe care o formează consunările armonice;
- ✓ Rezolvând un exercițiu pe patru voci (în stilul acordic sau omofono- acordic), trebuie de ținut permanent cont de faptul că vocilor exterioare (soprano și basul) le revine rolul conducător;
- ✓ Este necesar să se acorde o atenție deosebită și aspectului metro- ritmic al exercițiului. El joacă un rol important în repartizarea funcțională în măsură.
- ✓ Figurația melodică de care elevii iau cunoștință în cadrul analizei armonice, este notată de autor în temele pentru realizare. În datoria pedagogului intră de a le explica elevilor semnificația lor și procedeele de armonizare.

O altă formă de activitate în procesul de instruire, în perioada studierii cursului de *Armonia (grup) V* este **interpretarea la pian** a diverselor exerciții, formule armonice, succesiuni de acorduri etc. Unele din ele mai frecvent utilizate în practica pedagogică vor fi demonstrate în literatura de specialitate propusă la disciplină.

Pentru specialitatea *Muzicologie* pot fi recomandate următoarele **variante ce conțin**:

construirea unui acord de la sunet sau în tonalitate (cu rezolvarea celor instabile); aprecierea și rezolvarea acordurilor propuse de profesor; interpretarea unor formule armonice din materialul teoretic studiat la moment (cadențelor, turațiilor de pasaj sau auxiliare, turațiilor întrerupte, tetracordului frigid, etc.); interpretarea unor succesiuni armonice mai desfășurate; unei propoziții sau perioade monotonale cu utilizarea procedeeleor armonice diatonice; unei propoziții sau perioadei monotonale care include inflexiuni în tonalitățile înrudite; unei perioade modulante (cu inflexiuni sau fără); progresiilor diatonice, cromatice sau transponente; succesiunilor armonice după cifraj; armonizarea basului cifrat sau a liniei melodice cifrate; armonizarea vocii superioare sau a basului fără indicațiile autorului sau ale pedagogului etc.

XI. Resursele necesare pentru desfășurarea procesului de studii

Denumire modul	Mijloace recomandate
Pentru orele teoretico-practice	Cabinet acustic, auditoriu cu mobilier, instrument muzical (pian), tablă cu rechizitele necesare, documente școlare (manuale, creații muzicale, caiete), registrul profesorului, mijloace tehnice etc.

XII. Resursele didactice recomandate elevilor

Sursele bibliografice de bază

Nr. crt.	Denumirea resursei	Locul în care poate fi consultată/accesată/procurată resursa
1.	Pașcanu A. <i>Armonia</i> . – București, 1994.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
2.	Pașcanu A. <i>Armonia</i> (manual pentru clasele a X-a, XI-	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga

	a și a XII-a), - București, 1993.	
3.	Țurcanu L. <i>Armonia</i> . – Chișinău, 1983.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
4.	Țurcanu L. <i>Solfegiu</i> , p.II, Chișinău, 1987.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
5.	Алексеев Б. <i>Гармоническое сольфеджио</i> . – Москва, 1965.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
6.	Алексеев Б. <i>Задачи по гармонии</i> . – Москва, 1976.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
7.	Аренский А. <i>Сборник задач (1000) для практического изучения гармонии</i> . – Москва, 1969.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
8.	Берков В. <i>Пособие по гармоническому анализу</i> . – Москва, 1966.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
9.	Дубовский И., Евсеев С., Способин И., Соколов В. <i>Учебник гармонии</i> – Москва, 1969.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
10.	Лопатина Н. <i>Гармонические диктанты</i> . – Москва, 1987.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
11.	Максимов С. <i>Упражнения по гармонии на фортепиано</i> ч.1 – М. 1969, ч.2. – М., 1974.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
12.	Можжевелов Б. <i>Мелодии для гармонизации</i> . – Москва, 1982.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
13.	Мутли А. <i>Сборник задач по гармонии</i> . – Москва, 1979.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
14.	Мясоедова Н., Мясоедов А. <i>Пособие по игре на фортепиано в курсе гармонии</i> . – Москва, 1986.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
15.	Незванов Б., Лащенко А. <i>Хрестоматия по слуховому гармоническому анализу</i> . – Ленинград, 1967.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
16.	Привано Н. <i>Хрестоматия по гармонии</i> . (ч.1 Л, 1967, ч.2 Л, 1970).	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
17.	Скребкова О., Скребков С. <i>Хрестоматия по гармоническому анализу</i> . – Ленинград, 1978.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga

Surse bibliografice complementare

Nr. crt.	Denumirea resursei	Locul în care poate fi consultată/accesată/procurată resursa
1.	Buciu D. <i>Armonie tonală</i> . Vol. 1-2. – București 1989, 1993.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
2.	Buciu D. <i>Elemente de scriitură modală</i> . – București, 1981.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
3.	Cocearova G., Melnic V. <i>Teoria armoniei</i> . Vol.I – Chișinău, Museum, 2001.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
4.	Cocearova G., Melnic V. <i>Teoria armoniei</i> . Vol.II – Chișinău, Museum, 2003.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
5.	Eftimescu F. Chiriac M. Pașcanu A. <i>Principii de armonie</i> . Vol.1 – București, 1958.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
6.	Gurov L. <i>Teme pentru lucrări scrise la cursul special de armonie</i> . – Chișinău, 1992.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
7.	Negrea M. <i>Tratat de armonie</i> . – București, 1958.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
8.	Rimski-Korsakov N. <i>Manual practic de armonie</i> (trad. de Iușceanu V.) – București, 1955.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
9.	Астахов А., Степанов А. <i>Практические задания по</i>	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga

	<i>гармонии. – Москва, 1968.</i>	
10.	Барабашов В. <i>Практический курс гармонии. ч.1 – Киев, 1967.</i>	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
11.	Берков В. <i>Гармония. – Москва, 1970.</i>	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
12.	Берков В., Степанов А. <i>Задачи по гармонии. – Москва, 1973.</i>	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
13.	Бершадская Т. <i>Лекции по гармонии. – Ленинград, 1978.</i>	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
14.	Бершадская Т. <i>О методике преподавания гармонии в музыкальных училищах. – Ленинград, 1969.</i>	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
15.	Григорьев С. <i>Теоретический курс гармонии. – Москва, 1981.</i>	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
16.	Дмитревская К. <i>Сборник задач по гармонии. – Ленинград, 1956.</i>	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
17.	Должанский А. <i>Краткий курс гармонии. – Ленинград, 1968.</i>	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
18.	Зелинский В. <i>Курс гармонии в задачах. – Москва, 1971.</i>	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
19.	Катуар Т. <i>Теоретический курс гармонии (ч.1-2). – Москва, 1923-1924.</i>	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
20.	Конюс Т. <i>Пособие к практическому изучению гармонии. – Москва, 1926.</i>	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
21.	Мюллер Т. <i>Гармония. – Москва, 1976.</i>	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
22.	Мясоедов А. <i>Задачи по гармонии. – Москва, 1971.</i>	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
23.	Мясоедов А. <i>Учебник по гармонии. – Москва, 1980.</i>	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
24.	Соловьева Н. <i>Упражнения на фортепиано в курсе гармонии. – Москва, 1989.</i>	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
25.	Степанов А. <i>Гармония, – Москва, 1971.</i>	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
26.	Тюлин Ю., Привано Н. <i>Задачи по гармонии. – Москва, 1970.</i>	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
27.	Тюлин Ю., Привано Н. <i>Задачи по гармонии и образцы решения гармонических задач (ч.1-2). – Москва, 1960.</i>	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
28.	Тюлин Ю., Привано Н. <i>Учебник гармонии. – Москва, 1964.</i>	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
29.	Холопов Ю. <i>Гармонический анализ в 3-х частях. – Москва, 1996.</i>	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
30.	Холопов Ю. <i>Задачи по гармонии. – Москва, 1983.</i>	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga